

§ 25. Za skladiške prostore, ki so že v rabi, ko se je že razglasil ta ukaz, in v katerih se smejo spravljati s privolitvijo obrtnega oblastva množine, naznačene v §§ 18 in 19, ni potreba izposlovati dopustila, omenjenega v §§ 18 in 19.

§ 26. Prestopki teh propisov kaznujejo se, ako jih že veljavni zakoni ne prepovedujejo s kaznijo, z globami do 100 gld., ali pa, ako dotičnih ne more plačati globe, z zaporom do 14 dni.

Kadar izvršuje kazenske razsodbe in druge naredbe, mora se oblastvo poslužiti naredeb, ki so potrebne, da si zagotovi vspeh.

§ 27. Ta naredba pride v moč šest mesecev pozneje, ko je bila razglašena.

§ 28. Ko pride v moč ta naredba, izgubijo moč določila ministerskih naredeb od 17. junija 1865, drž. zak. št. 40; od 27. januarija 1866, drž. zak. št. 14, in od 10. februarja 1868, drž. zak. št. 13.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Deželni zbor kranjski.

VI. seja dne 25. oktobra.

Deželni glavar otvori sejo ob polu 11. uri. Deželnemu odboru so došle naslednje prošnje: Posestniki iz vasi Gorenje, Srednje in Spodnje Gamlje prosijo podpore za regulovanje Save; Germ Ivana, učiteljska vdova, prosi štiriletne podpore po 50 gld.; okrajni cestni odbor ribniški prosi za odpis predplačila 647 gl. 9 kr.; okrajni cestni odbor ribniški prosi podpore za vzdrževanje cestarjev za leto 1889; Maks Ivanetič, učitelj, stanujoč v Zagorji, prosi, da se rehabilituje kot definitivni učitelj na Kranjskem: „Dramatično društvo“ v Ljubljani prosi podpore za gledališko dobo 1889/90; tukajšnji deželni šolski svet je predložil prošnjo bivšega učitelja V. Sturma v Metliki, da se mu pusti zvišana pokojnina; kranjsko muzejsko društvo prosi nove podpore za izdajo letnih izvestij; občinski zastop in krajni šolski svet na Dobrovi pri Ljubljani prosita, da se sedanje šesttedenske velike počitnice za ljudske šole podaljšajo zopet na 2 meseca in da so te počitnice v prihodnje na imenovani šoli od 1. sept. do 31. oktobra.; „Glasbena Matica“ prosi podpore; Al. Šubic, redni učenec kr. akademije v Monakovem, prosi podpore; Valentina Karinger v Ljubljani, učenka na dunajskem konservatoriji, prosi podpore; Fr. Pugelj, bivši učitelj, sedaj v Kandiji pri Novem mestu, prosi mesečne miloščine; deželni šolski svet prosi podpore za šolo pri sv. Trojici; občine Moravče, Peče in Drtija prosijo, da se okrajna cesta iz Moravč na Lukovico preloži; podobčini Lozice in Št. Vid prosijo, da bi se jim 30.000 ameriških rezanic brezplačno podelilo.

Kustos deželnega muzeja, g. prof. Müllner, je predložil 36 elegantno vezanih izvodov letos izšlega drugega letnika „Mittheilungen des Musealvereines für Krain“.

Poslanec Hribar je predložil samostalni predlog, da se ustanovi deželna hipotekarna banka; ta predlog bode poslanec utemeljeval v prihodnji seji.

Poročilo deželnega odbora z računskim sklepom deželnega zaklada za leto 1888 se izroči finančnemu odseku.

Poslanec Klun poroča v imenu finančnega odseka o vladni predlogi z načrtom zakona, s katerim se izdajejo na podstavi zakona z dne 17. junija 1888, drž. zak. št. 99, določila o plačilu za verski pouk po javnih ljudskih šolah. Kakor že znano, Njegovo Veličanstvo ni potrdilo deželnega zbora dne 22. oktobra 1888 sklenjenega načrta vsled prenaredbe § 5. vladne predloge, v kolikor je po sklepu deželnega zbora šolsko oblastvo zavisno od pritrditve verskega višjega oblastva in deželnega odbora, kadar določuje, po katerih šolah in po koliko ur na teden mora na vsaki šoli poučevati posebni v določeni šoli nameščeni verski učitelj. S tem bi se skrčilo po državnih in deželnih postavah področje šolskega oblastva. Načrt tega zakona smo že lansko leto objavili v našem listu. Finančni odsek je deželnemu zboru predlagal naslednje premembe:

V § 1. se je v drugem odstavku najmanjše število tedenskih ur za veronauk od 22 skrčilo na 20 ur.

Dosledno tej premembi se je v § 2. v prvem odstavku število ur, do katerih je posebni verski učitelj zavezan, od 25 skrčilo na 24 ur.

V § 7. popolnoma odpade drugi odstavek.

Od § 9. se je izročil drugi odstavek, ter uvrstil kot poseben § 10. Vsled tega se nemški tekst sedaj glasi:

„§ 10. Mein Minister für Cultus und Unterricht ist mit der Durchführung dieses Gesetzes beauftragt.“

Deželni zbor je vsprejel brez ugovora prvih šest paragrafov. Pri § 7. predlaga poročevalec Klun v imenu finančnega odseka, naj odpade drugi odstavek, ki ministru daje pravico razsojevati o remuneracijah, ako bi se deželni šolski svet in deželni odbor ne mogla zediniti. Po govoru gospoda deželnega predsednika in barona Schwegelna, ki je zagovarjal vladini predlog sprejme se ta in potem ves načrt zakona v celoti. Tudi lani je bil deželni zbor izpustil ta odstavek, ne da bi se bilo ministerstvo izpodtikalo nad to premembo, ker se sploh skoraj ne more misliti, da bi se deželni šolski svet in deželni odbor ne mogla porazumeti. In če bi se res ne mogla, vendar ne gre ministru priznavati zadnje razsodbe, ampak raje kaki drugi inštanci.

Deželni predsednik baron Winkler se zahvaljuje poslancem, da so sprejeli prejšnjih šest paragrafov in poudarja, da bi ga veselilo, ako bi pritrdili tudi § 7. po vladnem načrtu, ker se mora poskrbeti za to, da kdo razsoja, ako se deželni šolski svet in deželni odbor ne moreta zediniti.

Poslanec baron Švegelj poudarja važnost tega zakona in omenja, da je treba v soglasje spraviti §§ 5. in 7., tega soglasja pa ni, ako se izpusti drugi odstavek, torej predlaga, naj se § 7. sprejme, kakor ga priporoča vladni načrt.

Poročevalec Klun zavrača predgovornika in pojasnuje, da sta §§ 5. in 7. tudi po vladnem načrtu načeloma drugačna. V § 5. vladni načrt sam zahteva, naj se deželni odbor pri snovanju novih služb le zasliši, v § 7. pa naravnost priznava, da je treba dogovora z deželnim odborom. Za par grošev, zaradi katerih bo šlo, se deželni šolski svet in deželni odbor menda ne bosta sprla; če se pa ne moreta zediniti in se bo jima vredno zdelo, naj pa volite posebni regnikolarni deputaciji, ki se bodele dogovorili, koliko soldov naj se veroučiteljem plačuje kot odškodnina za pot!! Sicer pa mora omenjati, da tu ne gre za dve ccsarski, ampak dve avtonomni oblasti, ker je tudi deželni šolski svet le avtonomen organ, dasi se imenuje c. kr. šolski svet; nikakor torej ne more ministru priznavati pravice, da bi končno on razsojeval, ako se dve avtonomni oblasti ne moreta porazumeti.

Dalje poroča poslanec Klun o prošnji vdove M. Kratohvilove za podporo. Na predlog finančnega odseka ji deželni zbor dovoli za leto 1890 iz učiteljskega penzijskega zaklada enokratno podporo 50 gld., učiteljski vdovi Filomeni Vidmar se podaljša za tri leta miloščina po 100 gld., Matildi Kokalj za tri leta po 100 gld., Mariji Novak, učit. siroti, dovoli deželni zbor iz učit. penzijskega zaklada za tri leta po 50 gld., bivšemu učitelju Mat. Prašnikarju za l. 1890 enokratno podporo 40 gld., prošnja učitelja Iv. Zarnika za podporo se odbije, ker je v deželni blaznici na deželne troške, isto tako se odbije prošnja njegove žene Helene, ker dobiva možovo pokojnino, pač pa deželni zbor dovoli njuni hčeri enokratno podporo 20 gld. za l. 1890. Poročevalec Klun dalje poroča o proračunu zaklade učiteljskih penzij za l. 1890. Potrebščina znaša: penzije za učitelje 12 800 gld., za učiteljske vdove 5670 gld., vzgojnine 1100 gld., miloščine 1900 gld., odpravine 300 gld., pogrebčine 400 gld., uradne in pisarnične potrebščine 50 gld., vkupe 22.220 gld. Zaklada znaša: presežek gospodarjenja v zalogo šolskih knjig 930 gld., šolske globe 700 gld., odstotni odtegljeji za penzijski zaklad 5700 gld., obresti od kapitalov 1346 gld., povračila 112 gld., vkupe 8.788 gld., torej je primanjkljaja 13.432 gld., ki se bode pokrili iz deželnega zaklada.

Poslanec Murnik poroča o prošnji Fr. Bajca, prov. paznika deželne prisilne delavnice za daljno miloščino. Deželni zbor mu dovoli za tri leta po 5 gld. na mesec, počenši s 1. aprilom prih. leta iz zaklada prisilne delavnice.

Dalje je porečevalec Murnik v imenu finančnega odseka nasvetoval na prošnjo Frančiške Drenik daljno dovolitev za tri leta vzgojevalnine njenim trem otrokom v znesku 150 gld., kar je zbor potrdil.

Poslanec Višnikar je poročal o prošnji okr. cestnega odbora senožeškega za odpis dolga 1848 gld., ter v imenu finančnega odseka nasvetoval, naj se prošnja odbije ter dovoli povračilo v šestletnih obrokih po 308 gld. Zbor pritrđi.

Poslanec Detela je poročal o prošnji občine Bled, da bi se hiralniški troški 399 gld. 17 kr. za Dorotojo Gogola plačali iz deželnega zaklada, ter nasvetoval, naj se prošnja odstopi deželnemu odboru v rešitev, kar obvelja. Dalje je poročal o prošnji občine Rovte za podporo pri gradnji ceste Logatec-Rovte, ter nasvetoval, da se deželni odbor pooblasti dati primerno podporo; istotako glede prošnje okr. cestnega odbora logaškega zaradi podpore za gradnjo iste ceste; oba nasveta obveljata. Konečno je poročal poslanec Detela v imenu finančnega odseka o prošnji okr. cestnega odbora črnomaljskega za odpis dolga 3500 gld., da se prošnja odkloni, čemur zbor pritrđi. Na to se je pričela tajna seja.

Po rešitvi priloge 36. prišlo je na vrsto kot točka 5. ustno poročilo finančnega odseka v proračunu zaklada učiteljskih penzij za leto 1890 (k pril. 15) in o marg. št. 4 § 8 letnega poročila. Pred tem proračunam rešila se je dolga vrsta prošenj, ki so v tesni zvezi s tem proračunom, izrekoma prošnje števil. XV., XXIII., XXXII., XXIV., VI., XIII. in XIV., kateri vse zadevajo prošnji za izredne podpore iz tega zaklada. Vse te prošnje rešile so se v smislu predlogov finančnega odseka in potem proračun sam z onimi premembami, ki so se pozročile z rešitvami navedenih prošenj.

Dalje privolila se je provizioniranemu pazniku prisilne delavnice Bajc-u še za daljna tri leta miloščina mesečnih 5 gld. (prošnja st. L). Ravno tako podaljšali so se odgojevalne podpore za otroke Drenikove za tri leta.

Daljne točke zadevale so prošnje cestnih odborov za podpore iz različnih naslovov. Prošnje zadevale so deloma cesto Logatec-Rovte, deloma Črnomaljski okraj. Deželni zbor prepustil je rešitev teh prošenj deželnemu odboru, ker je temu lažje presoditi po nadrobnih preiskavah, koliko je primerno takih podpor privoliti posameznim okrajim, tako, da se ne privoli najsilnejšim prosilcem neprimerno veliko, skromnejšim, akoravno ubožana, pa ničesar.

Po točki 12. dnevnega reda pa se je na predlog poslanca Šukljeja pretrgala javna seja ter se je razpravljalo v tajni seji vprašanje, ali naj bi dežela ne vzela v zakup državnega vžitninskega davka v 7 okrajih, za katere bode javna dražba dne 30. oktobra v Ljubljani, to je za okraje Škofja Loka razpisana v svoto 10.000 gld., Berdo razpisano z 6.080 gld., Logatec razpisano z 14.781 gld., Mokronog razpisano z 6.110 gld., Vrhnika razpisano z 8.200 gld., Senožeče razpisano z 4.000 gld. in Trebnje razpisano z 2.700 gld.

Po obširni razpravi, pri kateri je prišla v razgovor tudi ponudba zakupni nekega konsorcija, v kateri po-

nuja za deželno naklado na žganje za tri leta po 160.000 goldinarjev na leto.

Pri potem zopet pričeti javni seji razglasili so se sklepi tajne seje, po kateri se deželni odbor pooblastuje udeležiti se javne družbe pri oddajanju zakupa vžitnine ter se mu nalaga dalje pogajati se z vlado, da dežela v zakup prevzame užituino vse dežele razun Ljubljanskega mesta.

V smislu teh sklepov ima deželni odbor rešiti tudi ponudbo družnikov zakupa vžitnine glede pobiranja deželne naklade na žganje.

Ti sklepi so posledica vlani sklenjene vpeljave lastne režije za deželno naklado na žganje, ker je sedaj dežela v stanu z osobjem, ki pobira to naklado od žganja, brez pomenljivega povešanja stroškov, poberati tudi državni užitninski davek in deželsko 40 gld. naklado k temu davku.

Prva poskušnja na tem polji pokazala je dober uspeh, nadjejam se toraj, da bodo tudi daljni koraki povoljni za finance deželske.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Deželni zbor kranjski imel je včeraj dolgo — blizo 6 ur trajajočo sejo, v kateri je prišlo do živahne politične razprave. — Temu dala je povod rešitev prošnje mesta kranjskega zaradi obstanka tamošnje gimnazije. — Rešitev te prošnje oddala se je upravnem odseku, za katerega je bil poročevalec izbran dr. Tavčar. Ta je pred vsem prečital prošnjo samo in potem obširno poročilo. K predlogu odsekovem govorili so: gospodje Svetec, Hribar in Klun, — proti pa gg.: Schwegel in Schaffer. Manjina držala je tudi pri tej razpravi zopet brez vse potrebe in brez pravega povoda stališča, enako neopravičenega kakor nehvaležnega, protiviti se zahtevam velike večine deželnega zbora, vse gorenjske strani in izrekoma gorke želje mesta kranjskega. — Razprava pa se je razširila v oestro kritiko postopanja sedajne naučne uprave nasproti Slovincem sploh, pojasnila je tudi marsikaj sumičenja, ki prihaja od nasprotnikov na domoljubje Slovencev v obče, osvetili so se pa tudi pri temu govorniškemu borenju razmere v našem lastnem taboru tako, da se je pač tudi glede tako imenovanih radikalnih ali pesimističnih elementov pokazalo, da glede domoljubje in udanosti do cesarja ni nikakoršne razlike med strankami deželnega zbora.

— Nevihta. Minulo noč imela je Ljubljana z okolico nevihto, kakoršnih smo vajeni v „Pasjih dneh“, dež je lil dolgo, kakor bi iz škafov lilo, med tem se je bliskalo neprenehoma in vmes prav krepko treskalo. Tudi današnje jutro pričelo se je z dežjem, pomešanim z nekoliko bliski in gromovi.

— V goriškem narodnem taboru že dalje traja vojska. Ko smo se podučili, da se vsa ta borba rodi

samo iz vprašanja ali je boljše, da se je v deželni odbor volil „Peter“ ne pa „Pavel“, postala nam je vsa vojska po vsem nerazumljiva, prav tako tudi to, da ena stran v borbo vodi celo prvotne selske volilce. Nimamo sicer mandata vtikati se v osebne tamošnje borbe, toda mislimo, da nam noben slovenski rodoljub ne bode ugovarjal, ako rečemo, da tak zgol osebni predmet, nam ne sme nikdar biti povod za toliki razdor v narodnem taboru, ako nočemo tudi nasprotnikom kazati, da še nismo kos viliki nalogi, naloženi nam v sedanji dobi.

— Današna dražba užitninskega davka, katere se je vdeležil tudi deželni glavar, imela je uspeh, da je pri oddajanih 7 okrajih sklicana zakupnina okroglih 51.000 gld. preskočila na okroglih 66.000 gld., ne da bi bila dežela kje postala zakupnik, marveč so ostali vsi 7 okraji v rokah dosedajne družbe.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Včeraj zjutraj vrnil se je cesar s Tirolskega nazaj v Schönbrunn, danes pa na Dunaj. Cesarski svet sklenil je da naj se na državnih železnicah znižajo osebne vožnina za 33 %, minister pa je odgovoril, da se bode ta sklep vzel v pretres vlade, kakor drugi.

Ogerska pobirala bode s 1. novembrom počenši za časniške brzovaje zgol le po 1 krajcar od besede.

Grška. — Ženitvanske svečanosti vršile so se sijajno. Zastopnik avstrijskega cesarja Baron Kozjek bil je pri kralju sprejet v posebni slovesni avdijenci.

Turška. — Z Londona se brzojavlja, da bode ruski car vsled vabila Sultanovega na spomlad prišel v Carigrad.

Žitna cena

v Ljubljani 28. oktobra 1889.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 66 kr. — banaške 6 gold. 80 kr. — turšice 5 gold. — soršice 5 gld. — 80 kr. — rži 5 gold. — ječmena 4 gold. 33 kr. — ovs 3 gold. — kr. — ajde 5 gold. — kr. — ovs 2 gold. 44 kr. — Krompir 2 gold. 57 kr. 100 kilogramov.

V Kranji.

Hektoliter: Pšenica 6 gold. 18 kr. — Rž 4 gold. 55 kr. — Oves 2 gold. 60 kr. — Turšica 4 gold. 54 kr. — Ječmen 1 gold. 22 kr. — Ajda 4 gold. 22 kr. — Slama 100 kilogr. 1 gold. 60 kr. — Seno 2 gold. — kr. — Špeh 1 kilogr. 44 kr.